

АВТОМАТИЗАЦІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК СПОСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРОЗОРОСТІ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Колісник О.П., кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1755-5638>

Купріянова А.О., здобувачка вищої освіти,
Державний податковий університет, м. Ірпінь, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-0264-0420>

Автоматизація бухгалтерського обліку трактується як впровадження сучасних програмних рішень для оптимізації облікових операцій, скорочення людських помилок та забезпечення точності фінансової звітності. Вона замінює ручну обробку даних автоматичними системами, прискорюючи рутинні завдання і підвищуючи ефективність роботи. Автоматизація охоплює облік активів, розрахунок заробітної плати, управління заборгованістю та формування звітності.

У сфері державних закупівель автоматизація забезпечує не лише прозорість облікових процесів, але й доступ до даних у режимі реального часу, що важливо для громадського моніторингу та попередження корупційних ризиків. Функціонування автоматизованих облікових систем ґрунтується на кількох ключових принципах, таких як інтегрованість, прозорість і доступність даних, автоматизація рутинних процесів, масштабованість, адаптивність та захист інформації [1].

Досвід розвинених країн, таких як ЄС та США, доводить, що автоматизація облікових процесів є основою успішних реформ у державних закупівлях. На платформі ЄС Tenders Electronic Daily (TED), а в США FedBizOpps забезпечує доступ до інформації про закупівлі в реальному часі [3; 4].

В Україні впровадження платформи Prozorro стало важливим кроком на шляху до автоматизації та прозорості державних закупівель. Однак, для досягнення повної інтеграції з бухгалтерським обліком необхідно забезпечити синхронізацію даних між Prozorro та автоматизованими системами обліку [5].

Аналіз стану державних закупівель в Україні вказує на необхідність системних змін, спрямованих на підвищення прозорості, ефективності та підзвітності. Інструментом для досягнення цих цілей може стати автоматизація бухгалтерського обліку, яка забезпечить

доступність даних, зменшить кількість помилок і корупційних ризиків, а також сприятиме впровадженню найкращих міжнародних практик.

Автоматизовані системи обліку забезпечують доступність інформації про проведені операції, дозволяючи зацікавленим сторонам (громадськості, контролюючим органам, донорам) отримувати актуальні дані у зручному форматі. Інтеграція таких систем з платформами на кшталт Prozorro дозволяє відстежувати всі етапи державних закупівель: від планування до завершення контракту. Це сприяє зменшенню корупційних ризиків і підвищує рівень довіри до державних інституцій [2; 5].

Ручне введення даних часто стає причиною технічних помилок, що впливають на точність бухгалтерської звітності. Автоматизація дозволяє мінімізувати цей ризик завдяки використанню стандартизованих шаблонів та інструментів перевірки. Усі дані вводяться та обробляються уніфіковано, що забезпечує узгодженість і точність фінансової інформації.

Автоматизовані системи обліку спрощують процеси моніторингу та аудиту. Дані про фінансові операції можна аналізувати в режимі реального часу, що дозволяє швидко виявляти відхилення від затверджених бюджетів або недотримання умов контрактів. Це також значно скорочує час, необхідний для проведення аудиторських перевірок, і зменшує витрати на їх проведення.

Цифровізація облікових процесів сприяє екологічній відповідальності завдяки зменшенню використання паперових документів. Електронний документообіг дозволяє підприємствам ефективніше управляти ресурсами, а також зменшує вплив на навколишнє середовище. Крім того, автоматизація сприяє впровадженню інноваційних технологій, що підтримують сталий розвиток економіки загалом [1].

Автоматизація бухгалтерського обліку у сфері державних закупівель є не лише технічним рішенням, а й стратегічним інструментом для підвищення ефективності управління фінансами. Нижче розглядаються основні інструменти, які сприяють оптимізації облікових процесів у сфері державних закупівель.

Системи управління взаємовідносинами з клієнтами (CRM) та планування ресурсів підприємства (ERP) є важливими інструментами для автоматизації облікових і операційних процесів. ERP-системи, такі як SAP, Oracle NetSuite або їхні вітчизняні аналоги, інтегрують фінансові операції, моніторинг закупівель, складування та розподіл ресурсів, забезпечуючи повний цикл управління державними

закупівлями та автоматизовану генерацію звітності. CRM-системи використовуються для управління комунікаціями з постачальниками та підрядниками, створюючи єдину базу даних для спрощення укладання контрактів і моніторингу їх виконання.

Електронний документообіг (ЕДО) є ключовим елементом автоматизації бухгалтерського обліку, який дозволяє створювати, зберігати, підписувати та обмінюватися документами у цифровому форматі. Використання електронного підпису гарантує юридичну силу документів, що відповідають вимогам законодавства. Системи, такі як «Вчасно» або «DocuSign», прискорюють затвердження кошторисів, підписання договорів і обробку платежів, зменшуючи кількість паперових операцій [1; 6; 7].

Prozorro є важливим інструментом забезпечення прозорості державних закупівель. Інтеграція бухгалтерських систем із цією платформою дозволяє автоматично відображати дані про тендери, договори та їх виконання, синхронізувати облікові операції з інформацією про контрагентів і забезпечувати аналіз ефективності закупівель у режимі реального часу. Це сприяє підвищенню якості контролю за витратами бюджетних коштів.

Автоматизація бухгалтерського обліку в державному секторі є стратегічним кроком до забезпечення прозорості та ефективності державних закупівель. Однак її впровадження супроводжується низкою суттєвих викликів. Серед основних проблем можна виокремити високі початкові витрати, пов'язані з інтеграцією сучасних програмних рішень, закупівлею обладнання, ліцензуванням та технічною підтримкою. Для багатьох державних установ, які працюють у межах обмеженого бюджету, це стає суттєвим бар'єром. Крім того, недостатній рівень цифрової грамотності працівників ускладнює ефективне використання автоматизованих систем, що підвищує ризик помилок і знижує загальну ефективність.

Важливим аспектом є необхідність адаптації облікової політики до вимог автоматизації. Цей процес включає оновлення процедур, інтеграцію сучасних технологій із чинними нормативними документами, а також залучення експертів для розробки нових стандартів і регламентів. Цифровізація облікових процесів також створює значні ризики, пов'язані із забезпеченням кібербезпеки. Надійний захист інформаційних систем від несанкціонованого доступу та кібератак є обов'язковою умовою для забезпечення прозорості державних закупівель [1].

Для подолання зазначених проблем рекомендується впроваджувати навчальні програми для працівників, що підвищують їхню цифрову грамотність і здатність ефективно працювати з автоматизованими системами. Необхідно також оновити нормативно-правову базу, щоб вона відповідала сучасним вимогам цифровізації, зокрема встановлення стандартів автоматизованого обліку, регулювання процесів цифрового документообігу та захисту даних. Важливим кроком є проведення пілотних проєктів у окремих державних установах для перевірки ефективності автоматизації, що дозволить виявити недоліки та скоригувати стратегію її впровадження [2].

Одним із ключових напрямів розвитку є забезпечення відкритого доступу до даних у сфері державних закупівель через інтеграцію автоматизованих систем із платформами, такими як Prozorro. Це сприятиме підвищенню рівня довіри громадськості та зменшенню корупційних ризиків. Незважаючи на перешкоди, автоматизація бухгалтерського обліку відкриває значні перспективи для оптимізації управління державними ресурсами, мінімізації корупції та сталого розвитку системи державних закупівель.

Література:

1. Євсєєва О.О., Іванова Н.А., Скорба О.А. Вплив цифрових інновацій на ефективність бухгалтерського обліку в Україні. *Актуальні питання економічних наук*. 2024. № 1. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13296464> (дата звернення: 21.01.2025).

2. Жиглей І.В., Лайчук С.М., Поліщук І.Р. Використання інформаційних технологій у бухгалтерському обліку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 1(107). С. 95-102. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-95-102](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-95-102) (дата звернення: 22.01.2025).

3. Єдиний закупівельний словник та система електронних державних закупівель ЄС: пояснення та рекомендації. *Міністерство економічного розвитку та торгівлі України*: веб-сайт. URL: <https://me.gov.ua/download/65c9be6b-9d08-4e2a-8432-ff65aa4d9a38/file.pdf> (дата звернення: 21.01.2025).

4. FedBizOpps. *Federal Law Enforcement Training Centers*: веб-сайт. URL: <https://www.fletc.gov/external/fedbizoppes> (date of application: January 21, 2025).

5. Закупівлі. *Prozorro*: веб-сайт. URL: <https://prozorro.gov.ua/uk> (дата звернення: 21.01.2025).

6. Сервісом «Вчасно» користується понад мільйон компаній. Як працює цей бізнес. *Liga.net*: веб-сайт. URL: <https://tech.liga.net/ua/technology/article/servisom-vchasno-korystuietsia-ponad-milyon-kompaniy-yak-pratsuiue-tsey-biznes> (дата звернення: 23.01.2025).

7. Everything you need to agree. *DocuSign*: веб-сайт. URL: <https://www.docusign.com/> (date of application: January 23, 2025).